

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ
ГЕТЬМАНА ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

Затверджено:
Протокол засідання кафедри
№ 8 від 26 березня 2024 р.
В.о. завідувача кафедри ПСГД

ПОЛІТОЛОГІЯ

Дар'я ПОГРІБНА

Викладач	Гуменна Ірина Любомирівна ст.викл. кафедри ПСГД	
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	https://fuzt.duit.edu.ua/department-of-philosophy-and-history-of-science-and-technology/	
E-mail	gumenna_il@gsuite.duit.edu.ua	
Факультет, Кафедра	Київський інститут водного транспорту ім.П. Конашевича-Сагайдачного / Факультет судноводіння / Кафедра психології та суспільно-гуманітарних дисциплін м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 303-А e-mail: psychology2022@duit.edu.ua	
Консультації	Згідно із розкладом м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 303-А або за zoom-покликанням: https://us04web.zoom.us/j/74288348197?pwd=DUxzFVkbBFbAkaO0OsXPXkDAd3fMhm.1	
Офіційна назва освітньої програми	ЕКОНОМІКА	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Галузь знань, спеціальність	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка	
Статус дисципліни	Цикл дисциплін загальної підготовки, вибіркова	

(обов'язкова, вибіркова)	
Курс/ Семестр викладання	2/3
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS / 90 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 16 годин / 8 години Практичні заняття – 14 години / 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Формувати у здобувачів вищої освіти систему знань, умінь та навичок із основ політичної науки, розкрити зміст ключових категорій і понять, підготувати здобувачів до активної участі у політичному житті через критичну оцінку політичних процесів та здійснення усвідомленого політичного вибору, вміння аналізувати діяльність політичних інститутів, застосовувати отримані знання у житті та примножувати цінності політичної культури.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК10. Здатність бути критичними та самокритичними. ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормами та правовими актами. СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Програмні результати навчання	<p>ПРН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватись власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.</p> <p>ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.</p> <p>ПРН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, поваги до різноманіття думок, індивідуальних та міжкультурних відмінностей людей.</p>
-------------------------------	--

ЧОМУ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

В умовах сьогодення важливими є вміння отримувати знання про політику на основі узагальнення достовірних фактів, розвивати навички розмежовування ілюзій та дійсності, досліджувати закономірності та сутність політичної сфери, політичної системи суспільства, політичної свідомості та політичної культури, глобальних геополітичних проблем, аналізувати історію політичної думки та діяльність політичних інститутів.

Важливо розрізняти та знати особливості традиційних та сучасних політичних ідеологій, мати навички характеристики державного ладу (за формою правління, формою адміністративного устрою, формою політичного режиму, соціально-економічною природою та сталістю політичного життя), здійснювати критичний аналіз політичної системи суспільства та характеризувати особливості світового політичного процесу. Даний курс допоможе розуміти сутність основних виборчих систем, орієнтуватись в особливостях політичної системи сучасної України та сприятиме формуванню активної соціально-політичної позиції на основі загальнолюдських духовних цінностей.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовний модуль 1. Політологія як система знань про політику

Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна. Генезис політичної думки.

Предмет, об'єкт та завдання та структура політології як науки та навчальної дисципліни. Виникнення та розвиток політології як науки та навчальної дисципліни. Міжпредметні зв'язки. Методологічна база політології. Етапи та особливості генезису політичної думки. Політичні вчення в країнах Стародавнього Сходу, Стародавньої Греції та Риму. Політичні ідеї Середньовіччя, Відродження та Нового часу. Політична думка XX ст. Історичні особливості еволюції політичної думки в Україні.

Тема 2. Політика як соціальне явище. Політична влада.

Політика як соціальне явище, наука і мистецтво. Структура, сутність та характерні риси політики. Суб'єкти і об'єкти політики: поняття і типологія. Функції політики. Поняття про права, обов'язки та свободи людини та громадянина. Поняття, види і форми влади. Природа та джерела влади. Особливості та функції політичної влади. Панування, легітимність влади та політична

могутність. Методи та форми здійснення влади: монархія, демократія, технократія, охлократія, бюрократія, теократія, елітократія, олігархія. Гілки поділу державної влади.

Тема 3. Політична система суспільства. Держава як базовий інститут політичної системи.

Поняття, особливості, структура та функції політичної системи суспільства. Типологія політичних систем. ЗМІ та їх вплив на діяльність політичної системи. Значення економічного базису, соціальних норм, традицій, ідеології, культури та зовнішніх чинників в функціонуванні політичних систем. Поняття про державу та теорії її походження. Ознаки, типологія та функції держави. Форми державного правління, адміністративно-територіального устрою. Держава і право. Правова та соціальна держава. Громадянське суспільство.

Тема 4. Політичні режими.

Поняття політичного режиму та критерії типологізації. Характерні ознаки тоталітаризму та авторитаризму і його різновидів (військові режими, авторитарно-бюрократичні режими, конкурентна олігархія та ін.). Демократичний політичний режим та його особливості. Моделі та основні теорії демократії. Гібридні політичні режими та їх особливості. Становлення політичного режиму сучасної України.

Змістовий модуль 2. Політичні інститути. Особистість, політика, суспільство.

Тема 5. Політична свідомість, політична психологія і культура. Політична ідеологія.

Сутність, функції, ознаки, структура та рівні політичної свідомості, політичної психології та політичної культури. Політична соціалізація. Політична ментальність. Політична субкультура. Характерні риси політичної ідеології, її структура, завдання, призначення та функції. Історичні форми політичних ідеологій та провідні ідеологічні концепції сучасності. Анархізм як політична концепція. Генезис ідейно-політичних доктрин в Україні та їх головні характеристики. Ідеологічні орієнтири українського суспільства в умовах сьогодення.

Тема 6. Політичні партії та партійні системи. Вибори та виборчі системи.

Сутність поняття політичні партії та партійні системи. Розвиток історичних форм партійних організацій та інституту представництва. Типологія політичних партій та їх функції. Види партійних систем. Розвиток політичного плюралізму та багатопартійності в Україні. Громадські об'єднання, організації та рухи. Поняття виборів та виборчих систем, їх типологія та функції.

Тема 7. Політичні еліти та політичне лідерство.

Зміст поняття політичні еліти та політичне лідерство. Природа політичних еліт. Концепції, типологія та види політичних еліт. Квазіеліта та контреліта. Характерні риси політичного лідерства, його природа та історичний генезис. Роль, якості та функції політичних лідерів. Характерні риси політичного іміджу. Сутність вождизму. Політичні еліти та політичне лідерство в Україні та світі крізь призму сьогодення.

Тема 8. Політичні конфлікти і кризи. Міжнародні політичні відносини.

Сутність, роль та характерні риси політичних конфліктів. Форми, типи і функції політичних конфліктів, їх механізм та специфіка. Причини, особливості перебігу та учасники конфліктів. Фази динаміки політичних конфліктів та управління ними. Зміст поняття політичної кризи. Типи та характерні риси політичних криз та методи їх розв'язання. Особливості та структура сучасного світового політичного процесу. Сутність геополітики та геополітичних

взаємин. Міжнародні відносини, їх принципи, форми, рівні та функції. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародної політики. Місце України у світовій геополітиці та міжнародних політичних відносинах.

Практичні заняття курсу передбачають аналіз теоретичних питань, дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни та виконання практичних завдань, ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 70 балів Проміжний (модульний) контроль - 14 балів Підсумковий контроль – (залік) - 8 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік).	
Підсумкові бали навчальної дисципліни	= Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал: 16 год лекцій (8 лекцій = 8 б.).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, виконанням практичних та ситуаційних завдань, відповідями на тестові питання, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 46 балів за змістовний модуль.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 3,5 балів (максимум 7 балів за змістовний модуль).

Студент отримує підсумкову оцінку за результатами поточного та проміжного контролю, а також підсумкового контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент, становить 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

«Відмінно» - А (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - ВС (74-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (64-73 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) - виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Матеріали та мультимедійні презентації розміщені в Google Classroom.
3. Модульні тести – 2, заліковий тест – 1.
4. [Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ.](#)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1. Конституція України - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про громадські об'єднання» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
3. Закон України «Про політичні партії в Україні» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
4. Закон України «Про інформацію» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
5. «Закон України «Про Кабінет Міністрів України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
6. Указ Президента України від 27 вересня 2021 р. № 487 «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>
7. Загальна декларація прав людини - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
10. Європейська соціальна хартія - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Баранівський В. Ф. Політологія : підручник. Київ : НАУ, 2016. 235 с. URL: <https://nam.kyiv.ua/files/publications/978-966-8406-98-0-pos.pdf> (дата звернення: 02.01.2024).
2. Воронянський О.В. Політологія : підручник. Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. 179 с.
3. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С.С. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2017. 226 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31677/1/10__%d0%a2%d1%80%d0%be%d1%8f%d0%bd_%d0%a2%d0%b5%d0%be%d1%80i%d1%8f_%d0%bf%d0%be%d0%bbi%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b8.pdf (дата звернення: 02.01.2024).
4. Демиденко Н.М. Політологія: навчальний посібник. Суми. Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Електронне видання, 2022. 318 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d89f768d-2b72-468d-b99e64dc28425f83/content> (дата звернення: 02.01.2024).
5. Піча В. М. Політологія: підручник для студ. вищ. закл. освіти. Львів : Магнолія, 2017. 304 с.
6. Політична думка XX – початку XXI століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. Ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. Львів : «Новий Світ-2000», 2016. Т. 1. 516 с. URL: https://shron3.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Politychna_dumka_XX_pochatku_XXI_s_tolit_metodolohichni_i_doktrynalnyi_pidkhody_Tom_1.pdf? (дата звернення: 02.01.2024).
7. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_29_10_2018.pdf (дата звернення: 02.01.2024).
8. Політологія: Навчальний посібник . Вид. 3-е, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 224 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33282/1/%D0%A2%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.PDF> (дата звернення: 02.01.2024).
9. Семке Н. М., Доля І. М. Політологія: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. 156 с.

10. Требін М. П., Герасіна Л. М., Поліщук І. О., Сахань О. М. Політологія : підручник. Харків : Право, 2018. 462 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/420/3_Politologija_pidruchnik_2018_vnutri.pdf (дата звернення: 02.01.2024).

Додаткова

11. Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. – Львів: Новий Світ-2000, 2017. 632 с. URL.: https://shron3.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Istoriia_politychnoi_dumky_Ukrainy.pdf? (дата звернення: 31.01.2024).
12. Політологія: сучасні терміни і поняття. Короткий навчальний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації. – 4-те видання, виправлене і доповнене / укладач В. М. Піча, наук. редакція Л.Д. Климанської, Я.Б. Турчин, Н. М. Хоми. – Львів: Новий Світ –2000, 2015. 516 с. URL.: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/49664/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B8%20%D1%96%20%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf> (дата звернення: 31.01.2024).
13. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці: Навч. посібник / О. В. Талдикін. Дніпро. Дніпропр. держ. універ. внутр. справ, 2020. 164 с. URL.: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5508/1/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%BD%20%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%20%D0%BF%D0%BE%D1%81.%202020.pdf> (дата звернення: 31.01.2024).
14. Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт.: Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с. URL.: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/Politychna_systema_Ukrainy_.pdf (дата звернення: 31.01.2024).
15. Кононенко Ю., Джолос С. Державна влада як різновид політичної влади. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 4(29) : Т.2. С. 18–23. URL: http://pjuv.nuoua.od.ua/v4-2_2019/6.pdf (дата звернення: 31.01.2024).
16. Доморослий В. І. Основи демократії (для студентів неспеціальних факультетів усіх форм навчання): Навчальний посібник. Умань ВВЦ «Візаві» (Видавець «Сочинський М.М.»), 2021. 158 с. URL.: <https://lib.udau.edu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/9483c8d5-78f0-4e38-96ee-32a2f8631433/content> (дата звернення: 31.01.2024).

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

1. Основи державної політики – онлайн-курс. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+GOV101+2015_T2
2. UMass Boston Open Courseware. Курс «Політологія» URL: <https://ocw.umb.edu/political-science/international-relations/lecturesassignments/polSci%20220/lecture%20and%20assignments/schedule.html>

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «[Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#)».